

Sygn. akt III AUa 1005/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Aleksandra Urban (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Salańska - Szumakowicz SSA Barbara Mazur
Protokolant:	Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2012 r. w Gdańsku

sprawy K. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 kwietnia 2012 r., sygn. akt VII U 153/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1005/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.11.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w przedmiocie ustalenia kapitału początkowego dla ubezpieczonego K. Ż. podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalił na kwotę 892,96 zł; przyjął łącznie okresów składkowych 22 lata 3 miesiące i 8 dni to jest 267 miesięcy; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego 73,14 %, a współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego przyjął 71,10 %. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił okresu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej z powodu braku liczby przepracowanych dni oraz nie zaliczono do stażu pracy okresu od dnia 1.01.1982r. do dnia 6.08.1982r. z powodu braku wykazu przepracowanych dni w RSP (...).

Od przedmiotowej decyzji odwołanie wniósł ubezpieczony K. Ż. wskazując, że wnosi o doliczenie do okresu zatrudnienia do 1982r., gdyż z karty ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego – spółdzielcy za rok 1982r. wynika

wysokość dochodu oraz data zwolnienia, co świadczy o tym że pracę wykonywał. Brak wpisu przepracowanych dni wynika natomiast z zaniedbania pracownika działu księgowego i jest to dla ubezpieczonego krzywdzące, gdyż nie miał na to wpływu.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniosł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że jako podstawę wymiaru kapitału początkowego przyjął kwotę 1.040,20 zł; jako okresy składkowe łącznie 284 miesiące i jako wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego 85,20% - zgodnie z decyzją hipotetyczną sporządzona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w G. w dniu 14 marca 2012 roku, w pkt II stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne. Ubezpieczony K. Ż. urodził się w dniu (...) z zawodu jest mechanikiem samochodowym. W dniu 30.08.2011r. złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o ustalenie kapitału początkowego. We wniosku wskazał, że od dnia 24.09.1975r. do dnia 6.08.1982r. pracował jako mechanik w Rolniczej Spółdzielni

Produkcyjnej (...) w S. jako mechanik. Do wniosku dołączył kserokopię zaświadczenia wystawione przez Zakład Usług (...) w T. potwierdzające, że K. Ż. był zatrudniony w RSP (...) w S. od dnia 24.09.1975r. do dnia 27.02.1976r. jako mechanik – pracownik najemny oraz od dnia 28.02.1976r. do dnia 6.08.1982r. jako mechanik – członek spółdzielni. Ubezpieczony dołączył również kserokopię karty nr 67 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego – spółdzielcy wystawioną przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną (...) w S., z której wynika, że K. Ż. został przyjęty do pracy jako spółdzielca w dniu 28.02.1976r. i zwolnił się w dniu 6.08.1982r. i na przykład w roku 1977r. przepracował 280 dni, osiągnął dochód w wysokości 72.760 zł, przeciętnie miesięcznie 6.614 zł. Natomiast w rubryce gdzie wpisany jest rok 1982r. nie wpisano ilości dni pracy ani przeciętnego miesięcznego dochodu a jedynie dochód za cały rok w kwocie 69.840 zł. Przy roku 1981 i 1982 brak jest również pieczętek RSP, a przy roku 1980 widnieje pieczęć ale brak podpisu właściwej osoby. Lata 1980-1982 wypisane są na karcie tym samym charakterem pisma co adnotacja o dacie zwolnienia się ubezpieczonego z pracy. Zarządzeniem z dnia 5.03.2012r. Sąd zobowiązał organ rentowy do sporządzenia decyzji hipotetycznej uwzględniającej do stażu pracy ubezpieczonego cały okres zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S.". W wyniku sporządzenia decyzji hipotetycznej organ rentowy przyjął 23 lata 8 miesięcy i 17 dni okresów składkowych wnioskodawcy oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na 85,20 %.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, iż odwołanie ubezpieczonego K. Ż. zasługiwało na uwzględnienie. Sąd ten przywołał znajdujące zastosowanie przepisy i wskazał, że ubezpieczony K. Ż. do wniosku o ustalenie wysokości kapitału początkowego dołączył zaświadczenie oraz kartę wynagrodzeń za lata pracy jako spółdzielca w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S.. Organ rentowy nie zakwestionował prawdziwości ani rzetelności zawartych w tychże dokumentach danych. Z karty wynagrodzeń wyraźnie wynika, że ubezpieczony pracował do 6.08.1982r. i za ostatni rok pracy wpisany jest dochód jaki osiągnął. Dochód ten jest niższy niż dochody za całe przepracowane lata wcześniejsze, co tym bardziej uwiarygodnia jego wysokość. Brak ilości przepracowanych dni w roku może wynikać z faktu, że ubezpieczony nie przepracował całego roku a jedynie 8 miesięcy i księgowa wypisując dochód nie policzyła jeszcze dni pracy za ten okres dla ubezpieczonego. Jednakże okoliczność ta nie może przesądzać o niezaliczeniu tego okresu pracy do stażu pracy ubezpieczonego. Zadaniem Sądu ubezpieczony w trakcie postępowania przed organem rentowym w sposób wystarczający udowodnił okres pracy i dochody za rok 1982r. osiągnięte przez niego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S.. W związku z tym należało przyjąć, za sporządzoną przez organ rentowy decyzją hipotetyczną, że staż składkowy ubezpieczonego to 284 miesiące (po dodaniu okresu od dnia 1.01.1982r. do dnia 6.08.1982r.), a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego - 85,20 %. Mając na względzie powyższe, odwołanie od zaskarżonej decyzji należało uwzględnić, a zatem Sąd w punkcie I wyroku w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję i orzekł co do istoty sprawy – zgodnie z treścią decyzji hipotetycznej z dnia 14.03.2012r. Sąd Okręgowy uznał ponadto, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność

za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonej decyzji, stosownie do treści przepisu, art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego tj.art. 6 ust. 2 pkt. 12 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz U z 2009 r Nr 153 , poz. 1227) poprzez zaliczenie do stażu pracy okresu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w okresach od 01.01.1982 - 06.08.1982 co skutkowało podwyższeniem wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego. Wskazując na powyższą podstawę apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 , tj. o oddalenie odwołania ewentualnie, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji. W uzasadnieniu apelujący umotywował podniesione zarzuty i wnioski, w szczególności wskazując, że w jego ocenie w oparciu materiał dowodowy nie ma podstaw do uznania tego okresu gdyż brak jest wykazu przepracowanych dni. Zgodnie z art. 4 dekretu z 04.03.1976 o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz U Z 1983 R Nr 27 , poz. 135 ze zm.) przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni uważa się - za rok pracy - rok obrachunkowy , w którym liczba dni przepracowanych w spółdzielni wynosiła w przypadku mężczyzny 240 dni pracy, - za miesiąc pracy - liczbę dni przepracowanych w spółdzielni , jeżeli wynosiła w przypadku mężczyzny co najmniej 20 dni pracy . Przepisy dekretu wiążą obowiązek ubezpieczenia z pracą w spółdzielni, zaś dla udowodnienia okresów pracy w spółdzielni należy przedłożyć dokumentację potwierdzającą liczbę dni przepracowanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na obecnym etapie postępowania w dalszym ciągu kwestią sporną pozostało, czy należy uwzględnić przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego K. Ż. okres zatrudnienia od 1 stycznia 1982r. do 6 sierpnia 1982 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S..

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w ramach prerogatyw przysługujących mu z mocy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i na tej podstawie poczynił trafne ustalenia faktyczne co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia oraz prawidłowo wskazał jego podstawę prawną. Sąd Apelacyjny podziela argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjmuje za swoje.

O wysokości podstawy wymiaru, jako jednego z elementów mających niewątpliwy wpływ na obliczenie kapitału początkowego decyduje wysokość uzyskiwanego przez ubezpieczonego wynagrodzenia (dochodu) stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie wskazanym do ustalenia tej podstawy. Zgodnie bowiem z art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w przepisie art. 174, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z przepisem art. 26 ust. 3. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy. W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w przepisie art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy

składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5, 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2, czyli w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Ponadto zgodnie z art. 174 ust. 3 w/w ustawy podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998r. Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent.

Odnosnie spornego okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1982r. do 6 sierpnia 1982 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S. wskazać należy, że Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego K. Ż. należy uwzględnić ten okres.

Przywołać w tym miejscu można stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 1 września 2010 r., II UK 80/10, LEX nr 661515, iż kwalifikacja okresów składkowych według zasad określonych art. 6 ustawy emerytalnej, przebytych przed 1 stycznia 1999 r. musiała być dokonana na podstawie przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do określonego świadczenia. Powyższe wynikało z specyficznego charakteru pracy w spółdzielniach rolniczych oraz faktu, iż kwestie te nie są szczegółowo uregulowane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając na uwadze, że w poszczególnych okresach roku kalendarzowego obciążenie spółdzielców i ich domowników pracą układało się bardzo różnorodnie, na gruncie prawa do świadczeń dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano fikcję prawną, gdzie za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową. System ten stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty.

W spornym okresie obowiązywał dekret z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 1983 r., Nr 27, poz. 135 ze zm.), który w art. 4 wprowadził przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń, definicje okresów pracy - tj. dnia, miesiąca i roku, przez uznawanie za dzień pracy 8 godzin pracy, za miesiąc – 20 dni dla mężczyzny i 13 dni dla kobiety oraz za rok pracy – rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni, a kobieta co najmniej 150 dni. Art. 29 tego dekretu stanowił, że przy ustalaniu prawa do świadczeń na podstawie przepisów wymienionych w art. 3 ust. 2 oraz wysokości tych świadczeń: przepisy dotyczące członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosuje się do osób wymienionych w art. 1; dochód z tytułu pracy w spółdzielni stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie uważa się za równorzędny z wynagrodzeniem z tytułu zatrudnienia.

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy, zwrócić należy uwagę, iż istota wywiedzionej apelacji sprowadza się do zakwestionowania oceny Sądu, ze wskazaniem na brak wykazu przepracowanych dni.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na rozprawie apelacyjnej w dniu 13 grudnia 2012r. /k. 53/ uzyskał stosowne wyjaśnienia ubezpieczonego, który w szczególności oświadczył, że jako mechanik samochodowy pracował minimum 8 godzin dziennie, a przeważnie więcej. Zdaniem Sądu odwoławczego powyższe pozwala przyjąć, że przy tej ilości pracy, nie tylko osiągnął ale znacznie przekroczył on normy z art. 4 dekretu, co w konsekwencji pozwala na uwzględnienie całego spornego okresu przy obliczaniu kapitału początkowego.

W świetle powyższego uznać należało, że wyrok Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu, albowiem bezzasadny okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego podniesiony przez organ rentowy w apelacji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.